

Jumalateenistus P, 12.04.20 kell 11.00, I ülestõusmispüha

Lektsioonid: 1Kr 15:12–22; Jh 20:1–10

Pihikõne: piiskoppide karjasekiri ja Mt 14:27

Jutlus: Ho 6:1–3

Laulud: 200B (1–6); 105 (1–3, 4); 107 (1–4); 205 (1–3)

Tulge, pöördugem Issanda poole, sest tema on meid murdnud ja tema parandab meid; tema on meid lõõnud ja tema seob meid! Tema teeb meid elavaks kahe päevaga, kolmandal päeval aitab ta meid üles ja me võime elada tema palge ees. Tundkem siis, püüdkem tunda Issandat: ta tuleb nagu ilus koidupuna; ta tuleb meile nagu vihm, otsekui kevadine vihm, mis niisutab maad.

Tänase jutluse aluseks on kirikukalendri ja meie käimasoleva kirikuaasta järgi määratud kirjakoht Vanast Testamendist. Miks siis Jeesus Kristuse ülestõusmisest kõnelda VT abil, kus temast ju otsesõnu juttu pole?

Vaatsin, et olengi aastaid tagasi samale kirjakohtale jutlustades viidanud Georg Fohreri raamatule „Iisraeli usundi ajalugu“, kus on öeldud, et VT ainus tunnistus surnuist ülestõusmise lootuse kohta on Tn 12:2: „Ja paljud neist, kes magavad mulla põrmus, ärkavad: ühed igaveseks eluks ja teised teotuseks, igaveseks põlastuseks.“ Ning et ka see on vaid selge viide konkreetsele ajahetkele, juutide tagakiusamisele 2. sajandil eKr hellenistliku valitseja Antiochios IV Epiphanese poolt. Fohrer on üsna kindel, et ülestõusmisootust ei saa VT-le üldiselt omistada.

Tänase ülestõusmispüha hommikul rõhutaksin aga just neid tõlgendusi, mille kohaselt VT annab ülestõusmisrõõmule tugeva aluse. Kirikuloos on üksjagu tõlgendusi, kus meie tänast kirjakohta Ho 6:1–3 mõistetakse justnimelt Kristuse ülestõusmise valguses. Ja eriti väärib selliste tõlgenduste puhul äramärkimist meie usuisa Martin Luther.

Luther jutlustas nn 12 väikse prohveti üle (kellest esimene on Piiblis niisiis Hoosea) aastail 1524–26 Wittenbergis. Ameerika teoloogi Mary Jane Haemigi sõnul oli Luther veendunud, et prohvet Hoosea kõneleb oma kuulutuses justnimelt Kristusest. Ühest küljest muidugi on Lutheri arvates Hoosea raamatus kindel koht kohtumõistmisel ja meeleeparandusvajadusel, teisest küljest aga ka Jumala armul ja usul.

Jumala armu ja usku leidub Lutheri arvates just meie kirjakohta esimeses salmis Ho 6:1: „Tulge, pöördugem Issanda poole, sest tema on meid murdnud ja tema parandab meid; tema on meid lõõnud ja tema seob meid!“ Luther ütleb: „See on koht, kus algab Kristuse kuningriik. Seda ei õpeta Seadus, vaid seda õpetab prohveti uus teadmine. Sest Seadus ei õpeta kedagi pöörduma Jumala poole, kes lööb, põgenema vihase Jumala juurde.“

Meie kirjakohta teine salm Ho 6:2 „Tema teeb meid elavaks kahe päevaga, kolmandal päeval aitab ta meid üles ja me võime elada tema palge ees“ tekitab muidugi samuti mõtte Kristuse ülestõusmisest. Nagu eespool öeldud, pole see koht paljude kommentaatorite jaoks sugugi selgelt Kristusega seotud. Ent ka nt juutide rabiinlik traditsioon kinnitab, et siin kõneldakse tõepoolest ülestõusmisest. Targumis, heebreakeelse VT arameakeelses tõlkes öeldakse selle salmi puhul: „Ta annab meile elu tulevastel lohutuse päevadel; surnute ülestõusmise päeval Ta äratab meid üles ja me hakkame elama Tema palge ees.“ Põhjus selliseks tõlgenduseks oli fakt, et verbid „elavaks tegema“ (hb *khayah*) ja „üles aitama, äratama“ (hb *qum*) esinevad VT-s koos veel ainult Js 26:19, mida võib samuti tõlgendada ülestõusmise ennustusena VT-s: „Aga sinu surnud ärkavad ellu, minu laibad tõusevad üles.“

Luther on aga kindel, et Hoosea kõneleb siin just Kristuse ülestõusmisest. Lutheri arvates nimetab apostel Paulus just seda kirjakohta, kui ta kõneleb ülestõusmisest kolmandal päeval 1Kr 15:4: „...ja et ta [Kristus] maeti maha ja äratati kolmandal päeval üles pühade kirjade järgi.“

Ho 6:3 kohta „Tundkem siis, püüdkem tunda Issandat: ta tuleb nagu ilus koidupuna; ta tuleb meile nagu vihm, otsekui kevadine vihm, mis niisutab maad“ arvab Luther, et siin kirjeldatakse Kristuse ilmumist. Luther ütleb: „Prohvet tahab öelda: „Issanda tundmine sünnib evangeeliumi kaudu nagu koit, mida ei saa tagasi hoida.“ Tema, st Kristuse tulek on nagu saabuv koit. Selle koidu ilmumist

korraldatakse ja juhitakse. Selle tulek on kindel ja see on juhtumas.“

Vihma Hoosea tekstis nimetab Luther evangeeliumi üleandmiseks, mille kaudu me õpime Jumalat tundma. Prohveti kujundit „kevadine vihm“ tõlgendab Luther evangeeliumi kuulutamisenä. „Evangeeliumisõna on hiline (õhtune) vihm, sest see on sõna ristist. Varane (hommikune) vihm on see seetõttu, et see on sõna lohutusest ja leevendusest.“

Niisiis saame tänase kirjakohta valguses ikkagi täie rinnaga rõõmustada Jumala armust ja halastusest, mis on tõeks saanud Tema Poja Jeesuse Kristuse surnuist ülestõusmises!

Ehkki mitte üheski viimaste nädalate jooksul peetud jutluses pole ma saanud mööda praeguse kriisi teemast, ei saa ma sellega seoseid toomata jätta ka praegu. On ju tegu teemaga, mis valdab meie meeli ja hoiab meid pidevalt oma kütkeis.

Selle globaalse kriisi kohta võib tõepoolest öelda koos Hooseaga, et Issand on inimkonda murdnud ja lõõnud. Kuid oma sõna läbi kutsub ta kõiki meid ikkagi enda juurde, et meid parandada ja meie haavad kinni siduda.

Kuidas Jumal seda teeb? Ta ei tee seda mitte niivõrd suurte laadungite desovahendite ja kaitsemaskidega ega materjalidega koroonaviiruse laustestamiseks, vaid kingib meile kalli sõnumi ülestõusmispüha hommikul: Kristus on üles tõusnud! Sellega tahab Jumal öelda, et Kristuse ülestõusmises peitub lahendus inimkonna kõigile hädadele.

Mis siis, et meie elu on häiritud, et oleme hirmul ja eriolukorrast tüdinenud: meie peamine häda, surm, on ületatud. Loomulikult tahab iga inimene elada, elada tervena ja mitte mõelda surmale. Kuid Jumal annabki meile evangeeliumis Kristusest võimaluse elada. Lihtsalt see elu, mida oleme kujutanud oma ideaalina – inimlik elu – saab Kristuses uue tähenduse. Jeesus ütleb Jh 10:10: „Mina olen tulnud, et neil [mu lammastel] oleks elu, ja oleks seda ülirohkesti.“ See „ülirohke elu“ ei tähendagi midagi muud kui elu, mida ei varjuta mõte peatselt surmast, mille tulekuhetk on pealegi veel teadmata.

Tahaksin veel tsiteerida Jeesuse kõnet. Jh 16:20 ütleb ta: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, teie nutate ja kaehlete, aga maailm on rõõmus. Teid kurvastatakse, kuid teie kurbus muutub rõõmuks.“ Jeesuse jüngrid nutsid ja kaehlesid, kui nende õpetaja oli neilt ära võetud ja nad ei teadnud, mida peale hakata. Maailm seevastu oli rõõmus, sest ta arvas olevat ära võitnud probleemi, mis tal oli väidetavast eksiõpetajast Jeesuse näol.

Kuid olukord muutus. Jeesus haud osutus tühjaks ja Ülestõusnu ilmus oma jüngritele. Nende südamed muutusid rõõmsaks. Ja Jeesus lisab Jh 16:22: „Nüüd on teilgi muretsemist, aga kui ma näen teid jälle, on teie süda rõõmus ja keegi ei võta teie rõõmu teilt ära.“

Justnimelt, mitte keegi ei saa jüngrite rõõmu Jeesuse elavana nägemisest neilt ära võtta! Mingu ajad kuitahes halvaks, ent rõõmu Jumala imelisest surmavõitmisest ei saa kristlase südamest keegi ära võtta.

Praeguse kriisi olukorras on samamoodi. Maailm pole praegu rõõmus, nii nagu seda on ikka vahetevahel juhtunud (praegune kriis pole esimene ega jää ka viimaseks, kui Jumal inimkonnale päevi annab). Kuid Jeesuse jüngrite, kristlaste rõõm püsib muutumatuna. Jumal toidab seda kirikuaastase ringi järel kord jälle saabuva ülestõusmispühaga, mil kogu maailma ristiinimesed meenutavad kui surma võitmist ja ülirohke elu ilmsikstulekut.

Me elame juba koidu ajal, kui kasutada prohvet Hoosea kujundit ja selle tõlgendust Lutheri poolt. Pimedus ei saa meid enam ümbritseda ja meie julgust võtta. Meil on olemas evangeelium ja selle südames kandmise rõõm.

Jäägem kindlaks Jumala armu vastuvõtmises ja kutsugem seda tegema ka kõiki teisi, kes Jumala armu Kristuses veel ei tunne!

Aamen.